

העולה מהסוגיא

מסכת יבמות ◊ דף ו - יב ◊ גליון 2

פרשת צו ה'תשפ"ב

דף ו

◊ האם עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת

• בכל התורה:

- שיטת רש"י – באופן שבשביל לקיים את העשה צריך לעבור על האיסור של הכרת העשה דוחה את הל"ת, ובאופן שאפשר לקיים את העשה באופן אחר אין העשה דוחה את הל"ת. אמנם העשה של כיבוד אב ואם אינו דוחה חילול שבת שיש בו כרת, משום שחידשה התורה 'איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו' שלא ישמע לאביו שאומר לו לחלל שבת והתורה דיברה באופן שאביו צווה עליו לעבור על איסור כרת כגון שאמר 'שחוט לי' או 'בשל לי'.
- שיטת תוס' – בכל האופנים אין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת.
- אופנים שמוצאנו שעשה דוחה ל"ת שיש בו כרת:
  - מילה דוחה ל"ת של שבת, משום שבמילה נאמר י"ג בריתות.
  - פסח דוחה ל"ת של שבת, משום שהעשה של פסח חמור שחייבים עליו כרת.
  - תמיד דוחה ל"ת של שבת, משום שהעשה של תמיד הוא תדירא.

◊ האם העשה של כיבוד אב ואדם דוחה ל"ת – תוס' מחדש שעשה של כיבוד אב ואם לא דוחה ל"ת, משום שלומדים 'איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו' שכיבוד אב ואם לא דוחה שבת ומיירי באופן שאביו אמר לו לעבור על איסור לאו של שבת כגון שאמר לעבור על איסור 'מחמר' שיש בו לאו ומ"מ אין העשה דוחה את הל"ת, והסיבה שהעשה של כיבוד אב ואם לא דוחה לאו משום שבדרך כלל לא מקיים את מצוות הכיבוד בשעה שעובר על הלאו, ולכן אפילו באופן שמקיים את העשה בשעה שעובר על הלאו אין העשה דוחה ל"ת.

דף ז

◊ דיני מיתת בי"ד ומת מצווה

- דיני מיתת בי"ד – מיתת בי"ד דוחה עבודה שנאמר דכתיב 'מעם מזבחי תקחנו למוות', ולומדים מפסוק זה שאפילו באופן שאין כהן אחר ואפילו בקרבן ציבור מיתת בי"ד דוחה את העבודה, אבל באופן שהכהן על המזבח אין מיתת בי"ד דוחה עבודה וגומר עבודתו ועבודתו כשרה. ומיתת בי"ד לא דוחה שבת דכתיב 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם'.²
- דיני קבורת מת מצווה – קבורת מת מצווה דוחה עבודה דכתיב 'ולאחותו', ואין קבורת מת מצווה דוחה שבת.

◊ דיני שילוח מחנות

- זב – אסור להכנס למחנה לוייה מדאורייתא.
- טבול יום דזב – אסור להכנס למחנה לוייה מדרבנן.

☞ השלמות ☞

א הגמ' מבארת שלא לומדים שעשה דוחה ל"ת שיש בו כרת ממילה ופסח ותמיד, משום שאפשר לפרוך מה לכולהו שכן ישנן לפני הדיבור למ"ד שבני ישראל הקריבו במדבר עולת תמיד, או שאפשר לפרוך שכולם נחשבים לתדיר וגם פסח נחשב לתדיר כיון שמקריבים אותו כל שנה.

ב הגמ' מבארת שהסיבה שצריך פסוק ללמד שמיתת בי"ד לא דוחה שבת משום שהיא אפשר ללמוד בק"ו שמיתת בי"ד תדחה שבת, שהרי מיתת בי"ד דוחה את העבודה והעבודה דוחה את השבת.

הגמ' מוסיפה שאפשר לעשות ק"ו שקבורת מת מצווה תדחה שבת, שהרי קבורת מת מצווה דוחה את העבודה והעבודה דוחה שבת, אלא שלאחר שיש פסוק שמיתת בי"ד לא דוחה שבת אפשר להוכיח מדין זה שיש אופנים שדוחה את העבודה ולא דוחה שבת.

ג בסוגיא מבואר שטבול יום שאינו מחוסר כיפורים כגון זב בעל ראייה אחת מותר מדאורייתא להכנס למחנה לוייה, ותוס' מבאר שטבול יום שהוא מחוסר כיפורים יש אופנים שמוותר להכנס מדאורייתא למחנה לוייה, כגון שהוא טבול יום מחמת טומאה אחת ומחוסר כיפורים מחמת טומאה אחרת (כגון זב בעל ראייה אחת שהוא מחוסר כיפורים של מצורע), ויש

- טבול יום של טומאה אחרת – לרש"י מותר להכנס למחנה לוי, לתס' אסור להכנס למחנה לוי.

◆ דין מצורע שחל יום השמיני בערב הפסח וראה קריה

הקדמה – מצורע שראה קרי ביום השמיני מותר להכנס להר הבית למרות שטבול יום של זב אסור להכנס להר הבית מ"מ העשה של פסח דוחה את האיסור דרבנן. אמנם הגמ' דנה האם מותר להכניס אצבעותיו לעזרה בשביל להזות עליו את הדם וכדלהלן.

- למ"ד ביאה במקצת לא שמה ביאה – מותר להכניס אצבעותיו לעזרה משום ש'ביאה במקצת לא שמה ביאה' ואין בכך איסור דאורייתא.
- למ"ד ביאה במקצת שמה ביאה:
  - באופן שראה קרי ביום שמיני – מותר להכניס אצבעותיו לעזרה משום ד'הואיל ואשתרי אשתרי', כלומר כיון שהותר האיסור של טומאת צרעת להכניס אצבעותיו לעזרה בשביל להזות עליהם את הדם הותר גם האיסור של טומאת זב להכניס אצבעותיו לעזרה.
  - באופן שראה קרי בליל שמיני – אסור להכניס אצבעותיו לעזרה וא"א לומר 'הואיל ואשתרי אשתרי' כיון שהאיסור של טומאת זיבה קדם לאיסור של טומאת מצורע.

דף ה

◆ המקור של פטור ערווה ביבום

- לרבי – דכתיב 'ולקחה לו לאשה' וכתב 'ויבמה' ודורשים מיעוט זו ולא אחרת.
- לרבנן – דכתיב באיסור אחות אשה 'עליה' ללמד שאפילו במקום יבום יש איסור של אחות אשה.
- ביאור המחלוקת:
  - לעולא – נחלקו מהו המקור שיבמה שהיא ערווה אסורה במקום מצווה, ולמרות שאין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת מ"מ צריך פסוק באופן ש'נשא מת ומת ואח"כ נשא חי' כלומר שהיה זמן שהיבמה הייתה מותרת ביבום והו"א שאומרים 'הואיל ואשתרי אשתרי'.
  - לתירוץ השני של הגמ' – נחלקו מהו המקור שיבמה שהיא ערווה אסורה במקום מצווה, ולמרות שאין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת מ"מ צריך פסוק כדי שלא נלמד בהיקש של כל העריות שכמו שהותר האיסור של אשת אח הותר האיסור של שאר העריות.
  - לרבא – לא צריך פסוק ללמד שיבמה שהיא ערווה אסורה במקום מצווה, אלא נחלקו מהו המקור שצרה שלא במקום מצווה מותרת.

☞ השלמות ☞

- אופנים שאסור להכנס מדאורייתא למחנה לוי כגון שהוא טבול יום ומחוסר כיפורים מחמת אותה טומאה (כגון זב בעל ג' ראיות) וכפי שמבואר בסוגיא בניזיר.
- תוס' מבאר שלמרות שבסוגיא מבואר שטבול יום אינו כזב, ולכן מותר לטבול יום מדאורייתא להכנס למחנה לוי, מ"מ לענין פסח הבא בטומאה טבול יום נחשב כמו זב.
- ד נחלקו תירוץ התוס' האם האיסור דרבנן של טבול יום של טומאה אחרת נאמר רק באופן שנכנס בטומאה או שנאמר גם באופן שנטמא בפנים.
- ה מצורע ביום השמיני עומד בשער נקנור ומכניס אצבעותיו לתוך העזרה ומזים עליו את הדם. ובדברי הגמ' מבואר שלא קידשו את שער נקנור כדי שהמצורע יעמוד שם, ותוס' מקשה מדוע לא קידשו את שער נקנור והמצורע יעמוד בעזרת נשים סמוך לשער נקנור ויכניס אצבעותיו לתוך שער נקנור, וריב"ן מבאר שהאזכור השער לא נחשב 'לפני ה', אמנם תוס' חולק על דבריו וסובר שאם השער קדוש השער נחשב לפני ה', ולכן תוס' מבאר שלא קדשו את השער כדי שהמצורע יוכל לעמוד בתוך השער והשער יגן עליו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים.
- ו תוס' מבאר שלא בכל המקומות מצוות עשה שיש בה כרת דוחה איסור דרבנן, משום שיש מקומות שחכמים העמידו את דבריהם גם באופן שיש מצוות עשה של כרת.
- ז תוס' מבאר שלמרות שהותר האיסור של ביאה במקצת ומותר להכניס את אצבעותיו מ"מ האיסור של ביאה בכלול לא הותר, משום שהאיסור של ביאה במקצת נלמד מהיקש ולא כתוב במפורש, או משום שנחשב שיכל להכנס בדרך קצרה ונכנס בדרך ארוכה.
- ח ביאור הדרשה של רבי, 'ולקחה' שנפלו שתי יבמות והתורה אמרה שיקח יבמה אחת ולא שתיים, ומשמע ששתי היבמות מותרות אבל באופן שיבמה אחת אסורה לייבם את שתיהן (ונחלקו האמוראים האם יש חידוש בדין שהערווה אסורה או שאין בכך חידוש וכל החידוש שהצרה אסורה), ודורשים 'ויבמה' במקום יבום הצרה אסורה אבל שלא במקום יבום צרתה מותרת.
- תוס' מבאר שבאופן שיבמה אחת אסורה באיסור עשה לא אומרים שאסור לייבם את היבמה השניה, משום שבחייבי עשה יש ריבוי צריכים חליצה ונחשב שיש בהם קצת זיקה ונחשבים ככלל 'ולקחה', או משום שבחייבי עשה תופס קידושין ולכן נחשבים ככלל 'ולקחה' שמשמעו תפיסת קידושין.
- ט ביאור הדרשה של רבנן, כתוב 'אשה אל אחותה לא תקח לצרוו לגלות ערותה עליה בחייה' ודורשים 'עליה' דכתיב ביבום 'יבמה יבא עליה' שאפילו במקום יבום יבמה אסורה, והגמ' מקשה שנדרוש שהאיסור של ערווה נאמר רק במקום מצווה אבל שלא במקום מצווה אין איסור של ערווה, וכמו צרה שאסורה רק במקום מצווה, ולכן הגמ' מבארת שדורשים 'אשה אל אחותה לא תקח לצרוו' שיש אופנים ששתיהן אסורות, ומאידך כתוב 'לגלות ערותה' ומשמע שאחת אסורה, ומסברא היינו אומרים שבמקום מצווה אחת אסורה ואחת מותרת ושלא במקום מצווה שתיהן מותרות, וכיון שכתוב 'עליה' דורשים להיפך שבמקום מצווה שתיהן אסורות ושלא במקום מצווה אחת אסורה ואחת מותרת.
- י הגמ' מבארת שלאחר שלומדים מ'עליה' שהאיסור של אחות אשה אינו מותר במקום יבום, מקישים את כל העריות לאחות אשה לאיסור ולא מקישים את כל העריות לאשת אח להתיר, והטעם לכך או משום ש'קולא וחומרא לחומרא מקשינן', או משום שבכל העריות יש שתי איסורים ולכן עדיף להקיש לאחות אשה שיש בה שתי איסורים ולא להקיש לאשת אח שיש בה איסור אחד (תוס' דן מדוע לפי רבי אסי צרת אילנות אסורה והרי יש בה חד איסור וא"כ נקיש לאשת אח ע"ש).

◆ דיני יבום

- היתר יבמה:
- היתר יבמה בביאה ראשונה – משום שמצוותו בכך.
- היתר יבמה בביאה שניה – מסברא שלא ציוותה התורה לקחתה ולגרשה לאלתר.
- היתר יבמה באופן שיבמה וגירשה וחזר וקידשה – לרבנן דכתיב 'ולקחה', לרבי מ'ולקחה לו לאשה' כיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר.
- יבום בעל כרחה – לרבנן דכתיב 'ויבמה' בעל כרחה, לרבי דכתיב 'יבמה יבא עליה'.

דף ט – י

◆ דיני קרבן חטאת

- על איזה חטא חייבים חטאת – לרבנן באיסור שיש בו כרת לרבי באיסור שיש בו לאו וכרת^א.
- איזה קרבן צריך להביא – יחיד החוטא מביא כשבה או שעירה, נשיא מביא שעיר, כהן משיח או העלם דבר של ציבור פר, בעבודה זרה יחיד החוטא מביא שעירה וציבום החוטאים מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת.
- ◆ **האם צריך להוסיף במשנה ערווה נוספת 'אמו שהיא אנוסת אביו'**
- ללוי – צריך להוסיף, ולמרות שהמשנה סוברת כר' יהודה שאנוסת אביו אסורה, מ"מ באופן שאחד מהאחים עבר והתחנן באיסור ונפלה ליבום לפניו אסורה ביבום ופוטרת את צרתה.
- לרבי – לא צריך להוסיף:
  - לתירוץ א' – משום ש'בפלוגתא לא קמיירי'.
  - לרבא – משום שלא שייך בה הכלל 'האסורה לזה מותרת לזה ואחותה שהיא יבמתה חולצת או מתייבמת'.
  - לרב אשי – משום שהמשנה לא כותבת ערווה שנעשתה על ידי איסור^ב.
- ◆ **האם 'בעלת התנאי' פוטרת את צרתה – לרבנן אינה פוטרת את צרתה משום שאינה דומה לאחות אשה, לרבי פוטרת את צרתה^ג.**
- ◆ **איסור אשת אח לאחר חליצה ויבום**
- לאחר חליצה:
  - החולץ שבא על החלוצה – אין בה איסור אשת אח אלא איסור לאו של 'לא יבנה' כיון שלא בנה שוב לא יבנה משום שהלאו מנתק את הכרת.

⇒ השלמות ⇒

יא הגמ' מבארת שנחלקו רבי ורבנן מהו המקור שקרבן חטאת חייבים רק בדבר שזדונו כרת, לרבי דכתיב בפר העלם דבר של ציבור 'ונודעה החטאת אשר חטאו עליה' ודורשים גז"ש 'עליה עליה' מיבום כמו שיבום יש בו כרת כך האיסור של פר העלם דבר של ציבור נאמר בדבר שזדונו כרת, ולומדים שבכל האופנים חייבים חטאת רק בדבר שיש בו כרת מפר העלם דבר של ציבור, אמנם לפי רבנן המקור שקרבן חטאת בכל האופנים נאמר בדבר שזדונו כרת הוא שכתוב בעבודה זרה 'והנפש אשר תעשה ביד רמה וכו' את ה' הוא מגדף ונכרתה הנפש ההיא' ולומדים שהאיסור של עבודה זרה נאמר בדבר שזדונו כרת ולומדים את שאר האופנים מעבודה זרה (אמנם רבי לא למד מפסוק זה כיון שסבר שאיסור זה מדבר במגדף).

תוס' מבאר שיש נפק"מ בין רבנן לרבי האם יש חיוב חטאת בכרת שאין בה לאו ולרבי אין חיוב כרת באופן שאין לאו.

יב תוס' מבאר שהאיסור לפי ר' יהודה הוא בביאה ותוס' מסתפק האם מותר לקדש או שיש איסור דרבנן שמא יבוא עליה.

יג נחלקו רבנן ור' אליעזר ב'בעלת התנאי' כלומר המגרש אשה ואמר לה ע"מ שלא תנשאי לפלוני לרבנן אין זה גט לר' אליעזר הרי זה גט, ולפי ר' אליעזר באופן שאדם גירש אשה ע"מ שלא תנשא לפלוני ונשאת לאחיו של הפלוני ומת הבעל ונופלת לפני אחיו שאסורה עליו מדין אשת איש שהרי אם תנשא לו יתבטל הגט ותהיה אשת איש, ותוס' מוסיף שאשה זו אסורה להנשא לאח משום שחוששים שמא תעבור ותנשא לאחיו ונמצא גט בטל ובניה ממזרים מ"מ באופן שהאח עבר על האיסור ונשאה ונפלה לפני אחיו פוטרת את צרתה.

תוס' מבאר שלפי רבי בעלת התנאי פוטרת את צרתה כיון שרבי לומד פטור צרות מ'ולקחה' אבל לפי רבנן בעלת התנאי אינה פוטרת את צרתה משום שרבנן לומדים פטור צרות מאחות אשה ובעלת התנאי לא דומה לאחות אשה, והטעם לכך שבאופן שהתנאי היה 'שלא תנשא לפלוני' מותרת להבעל לו בזנות ולא כמו אחות אשה שאסורה בין בנישואין ובין בזנות, וכן באופן שהתנאי היה 'שלא תבעלי לפלוני' מותרת להתקדש לו ולא כמו אחות אשה שלא חלים הקידושין, ובאופן שהתנאי היה 'שלא תנשאי ולא תבעלי לפלוני' אפשר לומר שנחשב כמו 'חוץ מפלוני' שבאופן שנשאת לאחר והתגרשה פוקע התנאי, ואפילו אם נימא שלא נחשב כמו 'חוץ מפלוני' מ"מ אינה דומה לאחות אשה, משום שאחות אשה היא ערווה בשעת נפילה ובעלת התנאי אינה ערווה עד לאחר שיבוא עליה, או משום שאחות אשה נשאת באיסורה גם לאחר שבא עליה ובעלת התנאי אינה נשאת אשת אח לאחר שבא עליה אלא הקידושין פוקעים.

תוס' דן מדוע לפי רבי המשנה לא כתבה 'בעלת התנאי', ותוס' מבאר משום שבפלוגתא לא קמיירי, או משום שלא שייך הכלל 'בכולהו אני קורא בהן האסורה לזה מותרת לזה ואחותה שהיא יבמתה חולצת או מתייבמת', או משום שהמשנה לא כותבת ערווה שנעשית על ידי איסור, ולפי לוי משום ש'בפלוגתא לא קמיירי', ולמרות שלוי סובר שצריך להוסיף אמו שהיא אנוסת אביו, היינו משום שהתנאי של המשנה סובר כר' יהודה אבל בעלת התנאי שהתנאי של המשנה לא סובר כר' אליעזר לא צריך להוסיף 'בעלת התנאי'.

- החולץ שבא על הצרה, וכן האחים שבאו על החלוצה או על הצרה – לר"ל יש בה איסור אשת אח כיון שאין בה איסור של 'לא יבנה', לר' יוחנן אין בה איסור אשת אח כיון שיש בה איסור של 'לא יבנה' שהרי החולץ עשה בשליחות האחים וכן החלוצה עשתה בשליחות הצרה.
- אח שנולד לאחר חליצה וקידושין, שבא על החלוצה או על הצרה – לרבנן יש בה איסור אשת אח משום שנחשב אשת אחיו שלא היה בעולמו, ולרבי שמעון אין בה איסור אשת אח כיון שנולד לאחר חליצה וקידושין ופקע הזיקה¹⁷.

• לאחר יבום:

- המייבם שבא על היבמה – מותרים.
- המייבם שבא על הצרה:
  - לרש"י – בין לר' יוחנן ובין לר"ל אין בה איסור אשת אח כיון שיש בה איסור עשה 'בית אחד הוא בונה ואין בונה שתי בתים'.
  - לתוס' – לר"ל יש בה איסור אשת אח ולר' יוחנן אין בה איסור אשת אח¹⁸.
- אחד מן האחים שבא על הצרה – לר"ל יש בה איסור אשת אח לר' יוחנן אין בה איסור אשת אח כיון שהמייבם עשה בשליחות האחים¹⁹.
- האם 'צרת חלוצתו' פוטרת את צרתה – לר' יוחנן אינה פוטרת את צרתה משום שאינה אסורה באיסור כרת, לר"ל פוטרת את צרתה משום שאסורה באיסור כרת (והסיבה שהמשנה לא כתבה ערווה זו משום שלא שייך בה צרת צרה).

דף יא

◆ דיני סוטה ומחזיר גרושתו ביבום

הקדמה – בפרשת מחזיר גרושתו כתוב 'לא יוכל בעלה הראשון אשר שילחה לשוב לקחתה להיות לה לאשה אחרי אשר הוטמאה', ונחלקו התנאים על מה נאמר 'אחרי אשר הוטמאה', לרבנן על 'סוטה ודאי', ולר' יוסי בן כיפר במחזיר גרושתו²⁰.

• דיני סוטה ביבום:

- סוטה ודאי (אשת איש שזינתה ויש על כך עדים) – לרבנן פטורה מן היבום ומן החליצה ופוטרת צרותיה כיון שנאמר בה לשון טומאה, ובדעת ר' יוסי בן כיפר נחלקו תירוצי התוס' האם פטורה מן היבום ומן החליצה ופוטרת צרתה או דלמא חולצת ואינה מתייבמת ואינה פוטרת את צרתה²¹.
- סוטה ספק (אשת איש שבעלה קינא לה ונסתרה) – חולצת ואינה מתייבמת²².

☞ השלמות ☞

- יד אמנם באופן שקידש החולץ את החלוצה ומת האח שנולד חולץ ולא מייבם כיון שאסורה עליו מק"ו אם נאסרה במותר לה באסור לה לא כ"ש.
- טו בדברי התוס' מבואר שהעשה של 'בית אחד הוא בונה ואין בונה שתי בתים' אינו מיותר להפקיע את האיסור כרת, אמנם נחלקו ר' יוחנן ור"ל האם הלאו של 'לא יבנה' מפקיע את האיסור כרת לפי ר"ל אינו מפקיע את האיסור כרת ולפי ר' יוחנן אינו מפקיע את האיסור כרת [תוס' הרא"ש].
- טז הסיבה שלפי ר' יוחנן אין בה איסור אשת אח, לרש"י משום שהעשה של 'בית אחד הוא בונה ואין בונה שתי בתים' מפקיע את הכרת ולתוס' משום שהלאו של 'לא יבנה' כיון שלא בנאה שוב לא יבנה מפקיע את הכרת.
- יז תוס' מבאר שהסיבה שרבנן דרשו 'אחרי אשר הוטמאה' על סוטה ולא על מחזיר גרושתו, משום שלא מסתבר לקרוא למחזיר גרושתו לשון 'טומאה' כיון שנשאת בהיתר.
- יח הגמ' בהו"א סברה שהמקור שסוטה ודאי פטורה מן היבום ומן החליצה ופוטרת את צרותיה הוא מהפסוק 'ונסתרה והיא נטמאה', והפסוק של 'אחרי אשר הוטמאה' נאמר על ספק סוטה, והגמ' דוחה ששני הפסוקים נאמרו על סוטה ודאי ודורשים 'אחרי אשר הוטמאה' שיש לאו בסוטה.
- נחלקו התירוצים בתוס' [ג ב ד"ה לפי] לפי מסקנת הגמ' מהו המקור שנאמר טומאה בסוטה ודאי, לפי התירוף הראשון דכתיב 'ונסתרה והיא נטמאה', ולפי התירוף השני 'אחרי אשר הוטמאה', משום שהתירוף השני מחדש שרק לשון טומאה שיש בו לאו אפשר ללמוד ממנו פטור ביבום אבל לשון של 'ונסתרה והיא נטמאה' שאין בו לאו א"א ללמוד ממנו פטור יבום. והנפק"מ בין תירוצי התוס' הוא בדין סוטה ודאי לענין הבעל, שלפי התירוף הראשון פוטרת את צרתה משום שעל הבעל נאמר טומאה, ולפי התירוף השני אינה פוטרת את צרתה משום שעל הבעל לא נאמר טומאה שיש בו לאו.
- ובפשטות יש נפק"מ בתירוצי התוס' בדין סוטה ודאי לפי ר' יוסי בן כיפר, שלפי התירוף הראשון חולצת ואינה מתייבמת ואינה פוטרת את צרתה משום שלא נאמר בה טומאה בלשון לאו, ולפי התירוף השני פטורה מן היבום ומן החליצה ופוטרת את צרתה משום שנאמר בה טומאה בלשון עשה 'ונסתרה והיא נטמאה'.
- הגמ' לעיל [ג ב] מבארת שהסיבה שהמשנה לא כתבה סוטה לבעל בדברי המשנה שפוטרת את צרתה משום שלא שייך בה צרת צרה שהרי אסורה לכל האחים, ותוס' [שם] מבאר שאפילו לפי התירוף הראשון שסוטה לבעל פוטרת את צרתה מ"מ אינה פוטרת את צרתה, ולכן המשנה לא כתבה את האיסור של סוטה לבעל, ולמרות שהאיסור של סוטה לבעל שייך צרת צרה כיון שאינה אסורה על כל אחים, מ"מ א"א להחמיר בסוטה לבעל יותר מאשר סוטה לבעל, וכיון שאיסור סוטה לבעל אינו פוטר צרת צרה, כך איסור סוטה לבעל אינו פוטר צרת צרה.
- יט בדברי הגמ' בסוטה [כח א] מבואר שסוטה ספק נאמר בה לשון טומאה שלש פעמים, ודורשים שאסורה לבעל ואסורה לבעל ואסורה לתרומה, ותוס' דן מדוע אינה פטורה מן החליצה ומן היבום מחמת לשון טומאה, ותוס' מבאר שנידון זה תלוי בתירוצי התוס' [הובא לעיל הערה יח], שלפי התירוף הראשון שכל לשון טומאה פוטר מן היבום צריך לומר שלשון טומאה נאמר רק על סוטה ודאי וכוננת הגמ' בסוטה שסוטה ספק התורה אסרה מחמת הספק שזינתה כמו ודאי זינתה, ולפי התירוף השני אפשר לבאר את דברי הגמ' בסוטה כפשטותם שלשון טומאה נאמר על סוטה ספק ולשון זה אינו פוטר מן היבום כיון שלא נאמר בה לשון טומאה שיש בו לאו.
- בדברי הגמ' בסוטה [א ז] מבואר שסוטה ספק שבעלה בא עליה לוקה, והקשו התוס' שבסוגין מבואר שהלאו שיש בסוטה נאמר נאמר בסוטה ספק, ותיצו

- סוטה דרבנן (אשת איש ששמעה שמת בעלה ונשאת על פי אחד ואח"כ בא בעלה) – לת"ק 'אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין' לר"ש 'ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה', ובביאור המחלוקת נחלקו רש"י ותירוצי התוס':
  - לפי רש"י והתירוצ הראשון של תוס' – נחלקו האם יכולה להתייבם לכתחילה, ולכו"ע באופן שעברה והתייבמה פוטרת את צרתה, וכן לכו"ע צרתה יכולה להתייבם לכתחילה.
  - לפי התירוצ השני של תוס' – לכו"ע אסורה להתייבם לכתחילה, ונחלקו באופן שעברה והתייבמה האם פוטרת את צרתה.
- דיני מחזיר גרושתו ביבום:
  - המחזיר גרושתו עצמה – לרבנן חולצת ואינה מתייבמת ולר' יוסי בן כיפר פטורה מן היבום ומן החליצה².
  - צרת מחזיר גרושתו – דנה הגמ' האם אין בה פטור כלל ויכולה לחלוץ או להתייבם, או דלמא יש בה פטור של קל וחומר, או דלמא יש בה פטור של טומאה, וכדלהלן.
    - האם יש פטור של ק"ו (במותר לה אסורה באסור לה לא כל שכן), ולפי הצד שיש בה פטור של טומאה אינה מתייבמת – לרב ששת אין פטור של ק"ו משום ש'לא אלים ק"ו למדחי צרה' ולפי ר' יוחנן ספק האם יש פטור של קל וחומר או שאין פטור של קל וחומר משום ש'לא אלים ק"ו למדחי צרה'.
    - האם יש פטור של טומאה, ולפי הצד שיש בה פטור טומאה לפי ר' יוסי בן כיפר פטורה מן היבום ומן החליצה ולפי רבנן חולצת ואינה מתייבמת:
      - לרב ששת:
  - לל"ק – לר' יוסי בן כיפר נאמר דין טומאה, לרבנן ספק האם נאמר פטור טומאה משום ש'אין מקרא יוצא מידי פשוט' או דלמא לא נאמר פטור טומאה משום ד'כיון דאיתעקר איתעקר'.
  - לל"ב – לר' יוסי בן כיפר ספק האם נאמר פטור טומאה או דלמא לא נאמר משום שיש מיעוט 'היא תועבה' ואין צרתה תועבה, לרבנן פשוט שאין פטור של טומאה.
  - לרבי יוחנן – לפי רבנן לא נאמר פטור של טומאה ד'כיון דאיתעקר איתעקר'.

לע"נ א"מ הר"ר יהודה ב"ר יעקב צבי זצ"ל

ניתן להשיג במייל B0527147396@gmail.com

» השלמות «

התוס' שהתורה עשתה ספק סוטה כוודאי ולכן בעלה לוקה אמנם דין זה נאמר רק לחומרא ולא לקולא ולכן סוטה ספק אינה פטורה מן החליצה.

כ תוס' מבאר שלפי רבנן המחזיר גרושתו אסורה ביבום, ואפילו לפי הצד שלא נאמר טומאה במחזיר גרושתו משום ד'כיון דאיתעקר איתעקר', משום שיש ק"ו 'במותר לה אסורה באסור לה לא כל שכן', וכן המחזיר גרושתו לפי רבנן צריכה חליצה, ואפילו לפי הצד שנאמר טומאה במחזיר גרושתו, כיון שעיקר הטומאה נאמרה בסוטה ולא במחזיר גרושתו. ובגמ' יש לישא אחת אליבא דר' יוחנן שיש ספק האם יש פטור של ק"ו במחזיר גרושתו או שאין בה פטור של ק"ו משום ש'לא אלים ק"ו במקום מצווה', ולפי"ז מחזיר גרושתו או חולצת או מתייבמת, אמנם המהרש"א מבאר שספק זה נפשט שאלים ק"ו במקום מצווה ולכן המחזיר גרושתו חולצת ולא מתייבמת בגלל הק"ו.